

Miért fontos az ének-zene oktatás megújulása?

Janurik Márta – Józsa Krisztián

Kulcsszavak: zenei képesség, attitűd, transzfer

Absztrakt

Az ének-zene oktatás jelentőségét, módszertani megújulásának szükségességét a zenepedagógusok, zeneművészek gyakorlati tapasztalatai mellett az utóbbi években transzferhatás vizsgálatok, motivációkutatások és attitűdvizsgálatok is alátámasztják (pl. Janurik, 2007; Janurik és Józsa, 2016; Janurik és Pethő, 2009). Hét éven át folytatott longitudinális zenei képességvizsgálatunk és a hetedik évfolyamon hozzá kapcsolódó attitűdvizsgálatunk eredményei további ismereteket nyújtanak a zenei fejlesztés jelentősége és az ének-zene órák elfogadottsága tekintetében. Arra kerestünk választ, milyen szerepet játszik a zenei észleléshez köthető képességek korai fejlettsége a későbbi tanulmányi eredményességben és az ének-zene órákhoz fűződő attitűdben. A kutatásban 106 tanuló vett részt. Saját fejlesztésű zenei képességtesztünk a zenei észlelés két területét, a hallás utáni megkülönböztetést (Cronbach- $\alpha=0,81$) és a hallás utáni ének- és ritmusreprodukciót (Cronbach- $\alpha=0,94$) vizsgálja. Az attitűdvizsgálatban ötfokozatú, Likert-skálás kérdőívet alkalmaztunk, amelyben 28 állítást fogalmaztunk meg (Cronbach- $\alpha=0,84$) az ének-zene órákon folyó zenei tevékenységekhez fűződő attitűdre, az otthoni éneklés kedvelésére, az énekórai tevékenységek közben érzett szorongás mértékére és a zenei képességek észlelt fejlettségére vonatkozóan. A kérdőívhez kapcsolódóan tantárgyi osztályzatokra vonatkozó kérdések is szerepeltek. Eredményeink szerint a zenei képességek korai fejlettségének jelentősége mutatkozik meg a későbbi tanulmányi eredményességben. Regresszió-analízis alapján az első évfolyamon mért ritmushallás fejlettsége az intelligenciával megegyező mértékben járul hozzá hetedik osztályban a tanulmányi átlaghoz (15%). A szülői háttér hatása 10%, a modell által megmagyarázott variancia 40%. A ritmushallás első évfolyamon mért fejlettségének az intelligenciánál nagyobb hatása mutatható ki hetedik osztályban a kémia- (10%; 13%), földrajz- (10%; 12%), irodalom- (4%; 11%), testnevelés- (8%; 10%), rajz- (n.s; 6%) és biológiaajegy (8%; 7%) esetében. Az ének-zene érdemjegyek esetében azonban nem mutatható ki a zenei észleléshez köthető képességek szerepe sem hetedik évfolyamon, sem az első évfolyamon mért fejlettségi mutatók alapján. Az énekórai tevékenységek nem kedveltek, vagy közömbösek a tanulók számára: kottaolvasás (1,9); zenehallgatás (komolyzene=2,6, könnyűzene=3,3); éneklés (2,4) éneklés otthon (komolyzene=1,7, könnyűzene=2,3). A valóságosnál negatívabb énképet alakítanak ki saját zenei képességeikkel kapcsolatosan, a fejlődés lehetőségében pedig a készségi tárgyak közül a zenei képességek fejlődésében hisznek legkevésbé. Vizsgálatunk megerősíti azt az elképzelést, hogy az énekközpontú oktatás terén érdemes nagyobb figyelmet szentelni a ritmikai készségek fejlesztésének. A tanulók motivációjának, érdeklődésének felkeltéséhez fontos olyan módszertani lehetőségek és digitális tananyagok kidolgozása, amelyek hozzájárulhatnak az élményszerűbb és eredményesebb elsajátításhoz.

Szakirodalom

Janurik Márta (2007): Áramlatélmény az iskolai ének-zeneórákon. *Magyar Pedagógia*, 2007. **107.** 4. sz. 295–320.

Janurik Márta, Pethő Villó (2009): Flow élmény az énekórában: a többségi és a Waldorf-iskolák összehasonlító elemzése. *Magyar Pedagógia*, 2009. **109.** 3. sz. 193–226.

Janurik Márta, Józsa Krisztián (2016): A zenei képességek összefüggése a DIFER készségekkel óvodáskorban. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 2016. **4.** 1. sz. 49–69.